

*Mübariz Müstəqim oğlu Göyüşlü*  
BDU-nun Jurnalistika fakültəsinin dissertantı  
E-mail: mubariz2011@hotmail.com

## MÜASİR DÖVRDƏ AZƏRBAYCAN-TÜRKİYƏ MÜNASİBƏTLƏRİ VƏ ONUN FORMALAŞMASINDA MƏTBUATIN ROLU

**Açar sözlər:** Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri, strateji əməkdaşlıq, dördüncü hakimiyyət, ictimai rəy

**Ключевые слова:** Азербайджано-Турецкие отношения, стратегическое сотрудничество, четвертая власть, общественное мнение

**Keywords:** Azerbaijan-Turkey relations, strategic cooperation, fourth power, public opinion

Azərbaycanla Türkiyə arasında münasibətlər son illərdə artan xətlə yüksəlməkdədir. İki ölkə arasındakı münasibətlər tarixinin ən məhsuldar dövründədir. Bu münasibətlər tarixdən gələn zəngin bir yol ilə inkişaf edir, genişlənir, strateji müttəfiqlik səviyyəsində davam edir.

Azərbaycan ilə Türkiyə arasında əlaqələrin çox böyük və zəngin tarixi var. Eyni soykökə, dilə, dinə malik olmaq, oxşar mədəniyyət, adət və ənənələr bu əlaqələri şərtləndirir. Hər iki ölkə tarixində baş vermiş çətin məqamlarda bir-birinə dəstək əli uzatmışdır. 1918-ci ildə Nuru Paşanın komandanlığı ilə Qafqaz İslam Ordusunun uzun mübarizələr və müharibələr nəticəsində Bakını xilas etməsi, Anadoluda Qazi Mustafa Kamal Atatürkün öndərliyi ilə aparılan milli mücadiləyə azərbaycanlıların maddi və mənəvi yardım göstərməsi tariximizin şanlı, qanlı səhifələrindəndir, bizləri birləşdirən ən mühüm məqamlardandır.

Bu münasibətlər Sovet imperiyasının Azərbaycanı işğal etməsi ilə kəsilsə də, tamamilə yox olmadı. Azərbaycan Sovet İttifaqının tərkibində olarkən iki respublika arasında rəsmi münasibətlər mövcud olmuşdur. 1967-ci ildə Türkiyə Cümhuriyyətinin Baş naziri Süleyman Dəmirəlin və 1969-cu ildə Türkiyə Cümhuriyyətinin prezidenti Cövdət Sunayın Bakıya səfərləri bu əlaqələrin xarakterinin müəyyənləşdirilməsində böyük rol oynamışdır.

Lakin Türkiyənin Azərbaycana olan münasibəti, dəstəyi müstəqillik əldə edildikdən sonra daha çox özünü büruzə verməyə başladı. Türkiyə iki qardaş ölkə arasında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq prinsiplərini əsas tutaraq dövlət quruculuğu yolunda respublikamızın söylərini daim dəstəkləməklə hərtərəfli əlaqələrin inkişafına geniş yardım göstərməkdədir.

Azərbaycan müstəqillik əldə edəndən sonra iki ölkə arasındakı münasibətlərin tarixinə ekskurs edərək xatırlatmaq istərdik ki, 9 noyabr 1991-ci ildə Türkiyə Azərbaycanın müstəqilliyini tanımış və 1992-ci il yanvarın 14-də diplomatik əlaqələr qurulmuşdur. Bu gün hər bir Azərbaycan vətəndaşına,

Azərbaycan türkünə bəllidir ki, Türkiyə Azərbaycanın müstəqilliyini tanıyan ilk dövlətdir. Azərbaycan Respublikasının Türkiyə Respublikasındakı Səfirliyi 1992-ci ilin avqust ayından fəaliyyətə başlamış, 1993-cü ildə AR-in İstanbulda Baş Konsulluğu, 2004-cü ildə isə AR-in Qarsda Baş Konsulluğu açılmışdır. Türkiyə Respublikasının Azərbaycan Respublikasındakı Səfirliyi və Naxçıvan şəhərindəki Baş Konsulluğu 1992-ci ilin yanvar ayında yaradılmışdır. Hər iki ölkədəki diplomatik nümayəndəliklər qardaş dövlətlərin münasibətlərinin artan xətlə inkişafında əvəzedilməz rol oynayırlar.

Azərbaycanla Türkiyə xarici siyasət məsələlərində daim bir-birinə dəstək olmaqda davam edir. Bütün məsələlərdə qarşılıqlı tərəfdaşlıq kursu yürüdülmür. Hər iki dövlət BMT, ATƏT, Avropa Şurası, Avropa İttifaqı, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı, Türk Dövlətləri Birliyi, EKO, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və digər təşkilatlarda razılaşıdırılmış, bir-birinə dəstək verərək fəaliyyət göstərirlər. Hazırkı situasiyada, dünyada ikili standartların geniş yayıldığı bir şəraitdə koordinasiyalı fəaliyyət çox böyük fayda verir. Ötən hər il bu əməkdaşlıq və onun mühüm nəticələri özünü bariz şəkildə göstərməkdədir. Hər iki dövlətin yerləşdiyi məkan geostrateji əhəmiyyəti, həssaslığı baxımından mühüm rola malikdir. Ona görə də Azərbaycan və Türkiyənin dövlət xadimləri, ictimai rəyin formalaşdırılmasında mühüm rol oynayan media qurumları strateji tərəfdaşlığın inkişafında, onun daha da möhkəmlənməsində töhfələrini verirlər.

Türkiyə ilə Azərbaycan arasında ikitərəfli strateji müttəfiqliyin qurulmasında 2009-cu ilin avqust ayının 16-da prezidentlər İlham Əliyev və Abdullah Gülün Bakıda imzaladığı "Azərbaycan və Türkiyə arasında strateji tərəfdaşlıq və qarşılıqlı yardım haqqında müqavilə" mühüm rol oynamışdır. Azərbaycan hər zaman Türkiyəyə dəstək verir ki, bu da öz növbəsində onun regionda imkanlarını genişləndirir. BTC neft, BTƏ qaz, BTK dəmir yolu, TAP, TANAP, Şahdəniz-2 və s. transmilli layihələr aradakı münasibətləri daha da inkişaf etdirən amillərdir. Türkiyə də Azərbaycanın müstəqilliyinin qarantı kimi çıxış edir, Dağlıq Qarabağ münaqişəsində birmənalı olaraq dəstək verir. Bunun nəticəsidir ki, Türkiyə Azərbaycanın ən etibarlı strateji tərəfdaşı sayılır. Bu münasibətlərin qurulmasında və inkişafında hər iki ölkənin dövlət və hökumət başçılarının, eləcə də siyasi, iqtisadi, ticarət, elm, təhsil, mədəniyyət və digər sahələr üzrə aidiyyəti qurumlarının rəhbərlərinin qarşılıqlı səfərləri əhəmiyyətli rol oynayıb.

Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin strateji tərəfdaşlıq və müttəfiqlik səviyyəsinə yüksəlməsini ekspertlər və nüfuzlu analitiklər dünyada ən sıx və möhkəm müttəfiqlik münasibətlərinə malik olan əlaqə kimi dəyərləndirirlər. Onların fikrinə görə iki ölkə arasındakı istər iqtisadi-siyasi və sosial-mədəni, istərsə də hərbi-strateji tərəfdaşlıq münasibətləri bir-biri üçün xüsusi önəm daşıyır (1, 346).

Prezident İlham Əliyevin də dediyi kimi "Bizim əlaqələrimiz tarixi köklərə, xalqlarımızın qardaşlığına söykənir və bu gün bu əlaqələr dünyada ən yaxın əlaqələrdir. Bu gün dünyada Türkiyə və Azərbaycan kimi bir-birinə bağlı olan, yaxın olan ölkələr yoxdur və bu birliyi təsdiqləyən bir çox məqamlar var" (2).

Azərbaycan mehriban qonşuluq və dostluq münasibətlərini torpaqlarımızı işğal edən Ermənistanı çıxmaq şərtilə, bütün bölgə dövlətləri ilə saxlamaqdadır. Rusiya, Gürcüstan, Qazaxıstan, Türkmənistan, İran, Türkiyə ilə olan

əlaqələr qarşılıqlı hörmət və ehtiram ruhunda davam edir. Bölgənin güclü müsəlman dövlətləri ilə ölkəmizin münasibətləri mehriban qonşuluq, qarşılıqlı hörmət ruhunda tənzimlənir. Qonşu dövlətlərdən olan İran və Türkiyə ilə faydalı qarşılıqlı əlaqələrin və mehriban qonşuluq münasibətlərinin qurulması ölkəmiz üçün olduqca vacibdir. Çünki istər Azərbaycanın hər iki dövlətlə ayrı-ayrılıqda, istər birgə, istərsə də bu iki dövlətin öz aralarında mövcud olan əlaqələri hər zaman respublikamızın daxili həyatı, həm də beynəlxalq vəziyyətinə öz təsirini göstərmişdir. Ona görə də müstəqil Azərbaycan diplomatiyası hər iki dövlətlə öz əlaqələrini elə qurmalı idi ki, bir tərəfdən, onların imkanlarından və bölgədə kəşşən maraqlarından Azərbaycan dövlətçiliyinin mühüm problemlərinin həll edilməsində istifadə etsin, digər tərəfdən, respublikanın inkişafını və maraqlarını bu iki dövlət arasındakı münasibətlərin təsirindən azad etsin (3, 560).

Türkiyə ilə olan əlaqələrin daha fərqli və üst səviyyəyə gəlməsində iki ölkə arasında Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının qurulmasının böyük təsiri olmuşdur. Tərəflər arasında çoxdan gözlənilən və ehtiyac duyulan Strateji Müttəfiqlik Haqqında və Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının qurulması barədə 15 sentyabr 2010-cu ildə İstanbulda baş nazir Rəcəb Tayyib Ərdoğan və prezident İlham Əliyev arasında müqavilə imzalandı. Bununla da iki ölkə arasındakı münasibətlərin daha da sıxlaşmasına, əlaqələrin strateji müttəfiqlik səviyyəsinə qalxmasına geniş zəmin yarandı.

2013-cü il dekabr ayının 17-də Bakıda layihə üzrə yekun investisiya qərarının imzalanması ilə "Şahdəniz" yatağının tammiqyaslı işlənməsi həlledici mərhələyə qədəm qoydu. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bəyan etdiyi kimi "Şahdəniz-2" enerji layihəsi dünyanın ən iri enerji layihələrindən biridir. Bu layihə enerji təhlükəsizliyi və enerjinin şaxələndirilməsi layihəsidir. Azərbaycan 20 il əvvəl "Əsrin müqaviləsi"ni imzalamaqla Xəzər dənizini xarici sərmayələrə açıb və ölkəmizin uğurlu iqtisadi inkişafını təmin edib. Həmin müqavilə "XX əsrin müqaviləsi" adlandırılmışdısa, "Cənub" qaz dəhlizi layihəsi XXI əsrin ən iri enerji layihəsidir (4).

Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının 2015-ci ildəki dördüncü iclasından sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın iştirakı ilə sənədlərin imzalanması mərasimi olub. "Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının 15 yanvar 2015-ci il tarixində keçirilmiş dördüncü iclasının nəticələrinə dair Birgə Bəyanat"ı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan imzaladılar. Sənədlərin imzalanması mərasimindən sonra Prezident İlham Əliyev və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan mətbuata bəyanatla çıxış ediblər. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın bəyanatından bir qeydi təqdim edirik: "Siyasi sahədə Türkiyə ilə Azərbaycan arasında hər hansı bir problemdən söhbət belə gedə bilməz. Hərbi sahədə əməkdaşlığımız artaraq davam edir. İqtisadi-ticari əlaqələr sahəsində ticarət dövriyyəsi bu il 5 milyard dollara çatdı, belə bir səviyyəyə nail olduq. Amma təbii ki, bizim əsas hədəfimiz bu göstəricini 2023-cü ildə 15 milyard dollara çatdırmaqdır". Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bəyanatından bir qeydi təqdim edirik: "İqtisadi sahədə gözəl əməkdaşlıq var. Bu gün Şuranın

iclasında rəqəmlər səslandı. Son illərdə Azərbaycan Türkiyəyə və Türkiyə Azərbaycana milyardlarla dollar sərmayə qoymuşlar. 2020-ci ilə qədər Türkiyəyə qoyulacaq Azərbaycan sərmayələrinin həcmi 20 milyard dollara çatacaq. Türkiyə şirkətləri Azərbaycanda uğurla fəaliyyət göstərirlər və 10 milyard dollar həcmində layihələr icra etmişlər" (2). Dövlət başçılarının çıxışlarını təhlil etdikdə münasibətlərin inkişaf dinamikası, gələcək perspektivi gözümüz önündə aydın şəkildə canlanır. Bununla da Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının unikal və işlək bir mexanizm olması təsdiqlənir.

2015-ci il üçün iki dövlət arasında münasibətlərin sıxlaşmasına səbəb olan digər bir hadisə həmin il martın 17-də Türkiyənin Qars vilayətinin Selim rayonunda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan və Gürcüstan Prezidenti Giorgi Marqvelaşvilinin iştirakı ilə Trans-Anadolu qaz boru kəməri – TANAP-ın təməlinin qoyulması münasibətilə keçirilən təntənəli mərasim oldu. Layihə Azərbaycandan başlayan genişlənməmiş Cənubi Qafqaz boru kəmərinə Avropa İttifaqında bir neçə kəmərlə əlaqələndirəcək. Beş il ərzində reallaşması nəzərdə tutulan layihə bir neçə mərhələdə həyata keçiriləcək və ilk mərhələ 2018-ci ildə başa çatacaq. 2020-ci ildə bu kəmərlə nəql olunacaq qazın həcmi ildə 16 milyard, 2023-cü ildə 23 milyard, 2026-cı ildə isə 31 milyard kubmetrə çatdırılacaq. İlk dövrdə TANAP kəməri ilə nəql olunacaq 16 milyard kubmetr Azərbaycan qazının 10 milyard kubmetri Avropaya, 6 milyard kubmetri isə Türkiyəyə satılacaq. Avropa üçün nəzərdə tutulan qaz Türkiyə-Bolqarıstan və ya Türkiyə-Yunanıstan sərhədində təhvil veriləcək. Ekspertlər bunu çox yüksək qiymətləndirmişlər. Bu tarixi hadisə Azərbaycan-Türkiyə strateji tərəfdaşlığının yeni və dinamik inkişaf mərhələsi kimi qiymətləndirilə bilər. (4)

Siyasi realizm nəzəriyyəsinin nümayəndələrindən olan Edmund Burk, Aleksis de Tokvil, Uolter Lipmann, Hans Morgentao, Corc Kennan kimi araşdırmaçıların yanaşmalarında bildirilir ki, xarici siyasət problemin müəyyənləşdirilməsi, hədəflərin seçilməsi, alternativlərin ortaya qoyulması və rəasional qərar qəbulunun həyata keçirilməsindən ibarət ardıcılığın təmin olunduğu strateji kursdur. Bu mərhələlərin heç birində xalq bilavasitə iştirak etmədiyi üçün ictimai rəyin xarici siyasət kursunun müəyyənləşdirilməsi və həyata keçirilməsinə təsiri yoxdur.

Neorealizmin nümayəndəsi olan Con Merşeymer isə diqqətə çatdırır ki, ictimai rəy asanlıqla manipulyasiyaya məruz qaldığı üçün etibarlı deyil, buna görə də onu nəzərə almaqla xarici siyasətə dair müvafiq qərar vermək və hər hansı bir nailiyyət əldə etmək olmaz.

Liberalizm nəzəriyyəsinin nümayəndələrindən olan Stuart Soroka "Media, ictimai rəy və xarici siyasət" adlı kitabında qeyd edir ki, I Dünya Müharibəsindən sonra ictimai rəyin beynəlxalq münasibətlər sistemində rolu və əhəmiyyəti artmağa başladı. Onun fikrincə, artıq dövlətlərin xarici siyasətində ictimai rəy mütləq surətdə nəzərə alınır və bu milli maraqların təmin olunmasına, müəyyən olunmuş hədəflərə çatmağa əsaslı zəmin yaradır.

Tomas Risse-Kappen isə ictimai rəy ilə xarici siyasətin əlaqəsinin düzgün müəyyənləşdirilməsi üçün bir neçə amilin nəzərə alınmasının zəruriliyini diqqətə çatdırır. Onun yanaşmasına görə, ən əsası, cəmiyyətin inkişaf səviyyəsi

nəzərə alınmalıdır. İnkişaf etmiş və yetərli intellektual potensiala malik olan cəmiyyətlərdə ictimai rəy rəsonal mexanizm kimi çıxış edir, ona görə də xarici siyasətə dair qəbul olunan qərarlarda onu nəzərə almaq əhəmiyyət daşıyır. Kütləvi şüurun hökmranlıq etdiyi cəmiyyətlərdə isə ictimai rəy xarici siyasətə dair rəsonal qərarların qəbul olunmasına xidmət edə bilməz

Müasir dövrdə ictimai rəyin formalaşmasında “dördüncü hakimiyyət” adını almış media aparıcı rolda çıxış edir. Medianın dəstəyi olmadan siyasi fəaliyyətdə, ictimai rəyin formalaşdırılmasında, əldə olunan uğurların geniş ictimaiyyətə çatdırılmasında gözlənilən nəticəni əldə etmək mümkünsüzdür.

Jurnalistikanın, kütləvi informasiya vasitələrinin cəmiyyətə təsiri çox güclüdür və geniş radiusu təşkil edir. Belə bir möhtəşəm gücə malik ictimai, kütləvi institut ictimai həyatın kamilləşməsi üçün öz üzərinə öhdəliklər götürür. Bu öhdəliklərdən biri və başlıcası onun nöqsanları aşkar etmək və göstərmək işi ilə bağlıdır. Jurnalistikanın "dördüncü hakimiyyət" rolunda çıxış etməsi bu vəzifədən irəli gəlir (5, 127).

Bir sıra hallarda isə media təmsilçiləri üzərlərinə düşən rolu unudurlar, müəyyən dairələrin sifarişlərini yerinə yetirməyə başlayırlar. Əgər dövlətlər həmin dairələrin sifarişlərini yerinə yetirmirsə, onların maraqlarından deyil öz milli maraqlarından çıxış edirlərsə, o zaman onların əlində "Domokl qılıncı"na çevrilmiş transmilli media qurumları işə düşür. Vurğunluq və obyektivlik arasında gözlə görünməyən bir sərhəd vardır. Öz işinə başı qarışan reportyor bu sərhəddi keçən kimi obyektivliyi unudur və hər məsələ barədə öz fikirlərini auditoriyaya qəbul etdirməyə çalışır və beləliklə, jurnalisdən peyğəmbərə çevrilir (6, 13).

Dünyada hegemonluğa can atan qüvvələrin nəzarətində olan media korporasiyaları həmin ölkələrin maraqlarından çıxış edərək iki ölkə arasında olan münasibətlərə zərbə vurmağa çalışırlar. Çünki Azərbaycanla Türkiyənin bu şəkildə birliyi, münasibətlərinin belə bir artan templə inkişafı onları ciddi narahat edir. Müxtəlif vasitələrlə bu birliyi pozmağa cəhd göstərir, təxribatlara əl atırlar. Xüsusən nəzarət etdikləri media vasitəsilə iki ölkənin münasibətlərini korlamağa çalışırlar. Beləliklə bu prosesdə də aparıcı rolda media çıxış edir. Hansı ki, milli maraqlardan deyil, xarici qüvvələrlə işbirliyinə gedən media qurumları və nümayəndələri onlarla işbirliyi həyata keçirirlər. Lakin buna baxmayaraq hər iki dövlətin ali siyasi rəhbərliyi müttəfiqlik münasibətlərinə sadıq qalaraq əməkdaşlığı daha da genişləndirirlər.

Bu gün dünya siyasətində hegemon güc qismində təmsil olunan müəyyən milli aktorlar özlərinin transmilli maraqlarını təmin etmək üçün müxtəlif vasitə və resurslara istinad edirlər. Bu sırada ən çox istifadə və istinad edilən vasitə isə transmilli media strukturlarıdır. Müasir dövrdə transmilli media strukturlarının fəaliyyət mexanizmi konkret güclərin maraqları əsasında qurulub və özündə dərin siyasi manipulyasiya metodlarını ehtiva etməkdədir (7, 50).

Transmilli medianın pozuculuq fəaliyyətinə rəğmən iki ölkə arasında 2015-ci il aprelin 24-də Çanaqqala şəhərində türk ordusunun qəhrəmancasına qələbə qazanmasının 100 illiyi ilə bağlı keçirilən təntənəli mərasimdə Azərbaycan Prezidenti də iştirak etdi. Bunu iki qardaş ölkənin liderləri 2015-ci il yanvarın 15-də Ankarada keçirdikləri mətbuat konfransında bəyan etmişdilər.

Türkiyədə Çanaqqala zəfərinin 100 illiyinin qeyd edilməsinə dair qəbul olunmuş qərar qardaş ölkənin ərazilərinin düşmən əsarətindən qurtuluşunda həll-edici rol oynamış tarixi hadisənin, böyük dönüş məqamının beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılması baxımından da mühüm əhəmiyyət kəsb edirdi. Bu, Türkiyədə və ümumiyyətlə, türk dünyasında müstəqil dövlətçiliyin, vətənpərvərliyin daha da qüvvətlənməsinə təkan verəcək mühüm hadisə oldu. Çanaqqala zəfərinin yüksək səviyyədə anılması həmin tarixi proseslərdə əsl qardaşlıq nümunəsi göstərmiş, böyük qurtuluş savaşında könüllü iştirak etmiş və Anadolu torpaqlarında şəhid olmuş Azərbaycan oğullarının da xatirəsinə ehtiramın bir ifadəsidir.

Azərbaycanla Türkiyə arasında siyasi, iqtisadi, mədəni münasibətlərin belə bir səviyyəyə gəlib çatmasında iki ölkənin media qurumları çox böyük rol oynayır. Dünyada mətbuatın yaranma tarixini götürsək və hər iki ölkənin mətbuat tarixinə ekskurs etsək görürük ki, həm Türkiyədə, həm Azərbaycanda mətbuatın yaranması elə də böyük bir tarixi əhatə etmir. Lakin ötən müddətdə hər iki ölkənin mətbuatı böyük bir inkişafa nail olmuşdur. Qətiyyətlə deyə bilərik ki, Azərbaycan və Türkiyə mətbuatı Avropa mətbuatının keçdiyi tarixi yol qədər məsafə qət etmişdir. Azərbaycanda mətbuatın 1875-ci ildən "Əkinçi" qəzeti ilə başlaması faktı bizə yaxşı məlumdur.

Türkiyədə isə türk dilində ilk qəzet 1832-ci ildə sultan II Mahmudun dövründə çap olunmuş və "Təkvimi-vəkayi" adlanmışdır. Bu qəzet Almaniyadan 222 il sonra, Fransadan 200 il sonra, Rusiyada "Vedimosti"dən 129 il sonra başlamışdır. Qəzetin ilk sayı 8 səhifə mətn, ayrıca 2 səhifə də ön söz olaraq, həftədə bir dəfə çıxmışdır (8, 396-400).

İki ölkənin media qurumları görülən işlərə, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın qurulmasına ciddi töhfələr verirlər. Qəbul edilən qərarların ictimaiyyətə çatdırılmasında, dövlət başçılarının görüşlərinin nəticələrinin şərh edilməsi, onun müxtəlif hissələrinin araşdırılması, geniş kütləyə çatdırılması medianın gördüyü ən mühüm işlərdəndir. Türk dövlət başçıları bu məqamı nəzərə alaraq Türk Dövlətlərinin Əməkdaşlıq Şurası (Türk Şurası) yanında Media Platformasının yaradılmasına qərar verdilər. 2011-ci ildə dörd türk dövlətinin aparıcı media qurumlarının təşkilatçılığı ilə qurum yaradıldı.

Qeyd edək ki, Türkiyənin Qərblə çox sıx əlaqələri var. NATO-nun aparıcı üzvlərindən olan Türkiyənin Azərbaycanla strateji müttəfiqliyi ölkəmizin də Qərblə əlaqələrinin inkişafında mühüm rol oynayır. Professor Əli Həsənov bu məqamı belə qeyd etmişdir: Türkiyə Qərb üçün də mühüm müttəfiqdır, bu münasibətlər öz orijinallığı ilə diqqəti cəlb edir. NATO-da təmsil olunan yeganə İslam dövləti kimi Türkiyənin yeri və rolu çox böyükdür. Demokratik inkişaf yolu tutmuş, ən böyük müsəlman dövlətlərindən olan Türkiyə İslam dünyasına örnək ola biləcək siyasi sistemə, dövlət quruluşuna malikdir. Türkiyənin dünyanın ən mühüm geosiyasi məkanında yerləşməsi, transmilli geoiqtisadi və hərbi geostateji dəhlizlərə, dəniz yollarına nəzarət etməsi, bəzi məsələlər üzrə Rusiyanın Xəzər-Qara dəniz hövzəsi və Cənubi Qafqazdakı təsirini zəiflətməsi, son zamanlara qədər İranın radikal islam fundamentalizminin qarşısında "milli və dini sipər" rolunu oynaması və s. onun Qərb üçün bundan sonra da əvəz edilməz müttəfiq kimi qalmasını şərtləndirir (1, 330).

Beləliklə sadalananlar ona dəlalət edir ki, Azərbaycanla Türkiyə arasında müasir dövrdə münasibətlər artan xətlə inkişaf edir. Hər iki ölkənin dövlət başçıları, rəsmi qurumları, ictimaiyyət nümayəndələri bunun üçün çox ciddi çalışmalar həyata keçirirlər. Bu əlaqələrin inkişafında ictimai rəyi formalaşdıran milli media orqanlarının rolu çox böyükdür. Baxmayaraq ki, bəzi hallarda isə transmilli media qurumları bu münasibətləri pozmağa çalışırlar. Məhz milli medianın apardığı təbliğat nəticəsində dövlət qurumlarının gördüyü işlər ictimaiyyətə çatdırılır və ictimaiyyətin dəstəyi qazanılır, əməkdaşlıq daha da möhkəmləndirilir.

### ƏDƏBİYYAT

1. Həsənov Ə. Azərbaycanın geosiyasəti. Bakı: Zərdabi LTD MMC. 2015, 1055 s.
2. Xalq qəzeti. 16 yanvar 2015-ci il, N 1
3. Babaoğlu H. Dünya siyasəti və beynəlxalq münasibətlər. Bakı: UniPrint. 2014. 674 s.
4. Əhmədov E. Azərbaycan-Türkiyə strateji tərəfdaşlığı yeni və dinamik inkişaf mərhələsində. 03.04.2015. AzərTAC.  
[http://azertag.az/xeber/Azerbaycan\\_Turkiye\\_strateji\\_terefdasligi\\_yeni\\_ve\\_dinamik\\_inkisaf\\_merhelesinde-843233](http://azertag.az/xeber/Azerbaycan_Turkiye_strateji_terefdasligi_yeni_ve_dinamik_inkisaf_merhelesinde-843233)
5. Məmmədli C. Jurnalistikanın nəzəriyyəsi və təcrübəsi. Bakı: Zərdabi LTD MMC. 2012. 616 s
6. Fichtelius E. Jurnalistikanın on qızıl qaydası. Bakı: Adiloğlu. 2002. 192 s.
7. Babaoğlu H. Infoimperializm və media. Bakı: MSA. 2013. 192 s.
8. Vəliyev H. Xarici ölkələrin jurnalistikası tarixi. Bakı: Tuna. 2012, 640 s.

*Мубариз Гёюшлию*

### АЗЕРБАЙДЖАНО-ТУРЕЦКИЕ ОТНОШЕНИЯ В СОВРЕМЕННУЮ ЭПОХУ И РОЛЬ ПРЕССЫ В ИХ ФОРМИРОВАНИИ

#### РЕЗЮМЕ

В статье анализируются существующие в современную эпоху отношения между Азербайджанской и Турецкой Республиками. Рассматривается как в результате усилий глав государств и правительств двух стран отношения в последние годы были подняты до уровня стратегического сотрудничества. Представлены заседания Совета Стратегического Сотрудничества Высокого Уровня и широко освещенная информация о них в официальной прессе Азербайджана. Обращено внимание к вкладу современной прессы, влияющей на формирование общественного мнения, в укрепление этих отношений.

*Mubariz Goyushlu*

**AZERBAIJAN-TURKEY RELATIONS IN THE MODERN ERA AND  
THE ROLE OF THE PRESS IN THE FORMATION OF IT**

***SUMMARY***

The article examines the existing relations between the Republic of Azerbaijan and the Republic of Turkey. It is shown in the article that as a result of the efforts of the heads of states and governments of the two countries, the relations in recent years have been promoted to the level of strategic cooperation. Meetings of the High-level Strategic Cooperation Council between Azerbaijan and Turkey, as well as broad information about these meetings in the Azerbaijan's official media were presented. It was noted that contemporary media that is affecting to the formation of public opinion, contributed to the strengthening of these relations.